

CONGRES – PSYCHOTRAUMA BIJ KINDEREN EN (JONG)VOLWASSENEN

10 september 2020

Pullman Cocagne, Eindhoven

Het congres over het omgaan met psychotrauma bij jeugdigen en (jong)volwassenen is in 2020 op zowel hulpverlening als het onderwijs gericht.

Want zowel in het onderwijs als in de hulpverlening kom je kinderen en jeugdigen tegen die ingrijpende ervaringen hebben meegemaakt en daar dagelijks de schadelijke gevolgen van ondervinden. Op basis van de nieuwste inzichten en good practice voorbeelden is weer een interessant programma samengesteld, waarbij kennis wordt gedeeld en concrete handreikingen worden gegeven aan professionals werkzaam in de praktijk.

In het ochtenddeel staan drie ervaren sprekers uit wetenschap en praktijk stil bij thema's die ten grondslag liggen aan psychotrauma: Hoe herken je psychotrauma bij jonge mensen en welke bruikbare theorieën zijn bekend om hier sensitief mee om te gaan? Is het verstandig om traumabehandeling te starten of dient de nadruk te liggen op het ombuigen van de context naar een veilige situatie voordat de behandeling start? En wat is de rol van school, de thuisomgeving en begeleiders / behandelaars daar dan in? Hoe ziet een EMDR-behandeling in de thuissituatie eruit? Wat weten we van intergenerationale overdracht van (chronisch) trauma en hoe kun je daar op inspelen vanuit hulpverlening en/of onderwijs? Na dit interessante plenaire deel volgen in de middag twee praktijkgerichte deelsessierondes. Deelnemers maken vooraf tweemaal een keuze uit twee deelsessies, die het meest aansluiten op de eigen werksituatie. Tijdens deze deelsessies wordt ingegaan op trauma-georiënteerde hulp binnen een (residentiële) LVB-setting. Hoe ga je om met psychotrauma bij adoptiekinderen en vluchtelingen? Hoe kun je contextueel werken aan gehechtheid bij kinderen met psychotrauma? Hoe kan traumasensitief werken in een onderwijssetting gestalte krijgen met de nadruk op het aanleren van zelfregulatie?

Doelgroep

Dit congres is bedoeld voor hbo- en academisch opgeleide professionals die binnen de hulpverlening of het onderwijs werken met kinderen en jeugdigen die een ingrijpende gebeurtenis hebben meegemaakt.

Leerdoelen

- Wetenschappelijke inzichten in relatie tot psychotrauma bij kinderen en jeugdigen
- Traumabehandeling in combinatie met een veilige context
- Intergenerationele overdracht van (chronisch) psychotrauma

- Trauma-georiënteerde hulp in de LVB (residentiële) setting
- Signalering en behandeling van psychotrauma in de adoptie- en vluchtelingen
- Contextueel werken aan gehechtheid bij kinderen met (mogelijk) trauma
- Traumasensitief werken in een onderwijssetting gericht op zelfregulatie

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst

10.00 uur Opening door de dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Dr. Irma Hein [De Bascule] - Van wetenschappelijk onderzoek over traumasensitief werken naar theorieën en aanbevelingen voor de praktijk

11.00 uur Prof. Dr. Rolf Kleber [Universiteit Utrecht] - Intergenerationele overdracht van (chronisch) trauma

11.45 uur Pauze

12.15 uur Drs. Rik Knipschild [Karakter Kinder- en Jeugdpsychiatrie] - Het is nooit 'of-of' in een traumagerichte behandeling bij jeugdigen

13.00 uur Lunch

14.00 uur Deelsessie 1

1A Drs. Jessica Vervoort - Schel [Koraal] - Van ACEs naar trauma informed care in de LVB (residentiële) doelgroep

1B Drs. Antoinette van de Ven [Praktijk VENA] - Omgaan met psychotrauma en veerkracht in de wereld van adoptie en vluchtelingen

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessie 2

2A Drs. Ard Nieuwenbroek [Orthohulp] - Contextueel werken aan gehechtheid bij kinderen met (mogelijk) psychotrauma

2B Anton Horeweg, M Sen [Kind en Onderwijs] - Traumasensitief werken in een onderwijssetting gericht op zelfregulatie

16.30 uur Afsluiting

17.00 uur Einde

Sprekers

Dr. Irma Hein

Bijdrage: Traumasensitief werken, de basis

Irma werkt als kinder- en jeugdpsychiater bij het Centrum voor Trauma en Gezin van de Bascule, en postdoc onderzoeker bij AMC afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie. Van 2011 tot 2015 heeft zij een door ZonMw gehonoreerd project geleid waarop ze is gepromoveerd: Development and use of a standardised instrument for assessing children's competence to consent in drug trials: are legally established age limits valid? Ze begeleidt verschillende onderzoeken met als foci trauma en wilsbekwaamheid.

Sensitief werken bij psychotrauma houdt in dat een jeugdprofessional observeert en handelt met kennis over trauma. In deze inleidende presentatie worden de theorie, de pijlers en de essentiële ingrediënten van het traumasensitief werken toegelicht, evenals de uitkomsten van onderzoek.

Prof. Dr. Rolf Kleber

Bijdrage: Intergenerationele overdracht van (chronisch) psychotrauma: wat en hoe?

Rolf is als emeritus hoogleraar verbonden aan de afdeling Klinische Psychologie van de Universiteit Utrecht. Hij heeft cultuur- en godsdienstpsychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen gestudeerd, is gepromoveerd aan de Universiteit van Amsterdam en is gezondheidszorgpsycholoog (BIG geregistreerd). De leerstoel 'psychotraumatologie' betreft een samenwerkingsverband van de Universiteit Utrecht met het Instituut voor Psychotrauma (IvP) en de Stichting Centrum '45, beide expertisecentra op het terrein van psychotrauma en onderdelen van Stichting Arq. Rolf Kleber houdt zich bezig met onderzoek en onderwijs omtrent de gevolgen van en de psychologische verwerkingsprocessen na schokkende ervaringen, zoals geweld, ongevallen, oorlogen en rampen. De aandacht gaat daarbij ook uit naar de studie van interventies ter voorkoming van gezondheidsproblemen en ter bevordering van normale verwerking. Speciale aandacht wordt geschonken aan de relatie werk en trauma, aan psychische effecten op langere termijn ten gevolge van oorlog en geweld, aan de studie van de gevolgen van calamiteiten en rampen, en aan culturele aspecten bij de verwerking van schokkende gebeurtenissen.

Een (acuut) psychotrauma met alle bijbehorende stressklachten kan optreden als gevolg van schokkende gebeurtenissen in het leven van een kind, zoals (bedreiging met) geweld of de dood, een ongeluk of seksueel geweld. In zulke gevallen ervaart een persoon intense angst, hulpeloosheid of afschuw en het basisgevoel van veiligheid kan ernstig worden aangetast. Wat zegt de wetenschap over intergenerationele overdracht van (chronisch) psychotrauma en hoe hiermee om te gaan vanuit de psychosociale hulpverlening?

Drs. Rik Knipschild

Bijdrage: Het is nooit 'of-of' in een trauma-gerichte behandeling bij jeugdigen

Rik Knipschild is GZ-psycholoog en Psychotraumatherapeut NtVP bij Karakter kinder- en jeugdpsychiatrie en werkt in de functie van behandelcoördinator op een crisisafdeling. Naast zijn klinische werkzaamheden heeft hij een Fellowship aanstelling vanuit ZonMw. In deze functie verricht hij onderzoek naar de effectiviteit van verschillende behandelprogramma's die als doel hebben het verminderen van posttraumatische stress bij kinderen die slachtoffer zijn van mishandeling, geweld en/of misbruik. Verder maakt hij deel uit van de erkenningscommissie effectieve jeugdinterventies van het NJI, is hij bestuurslid van de Vereniging EMDR Nederland en redactielid van het tijdschrift GZ-psychologie.

Niet iedere jeugdige met traumagerelateerde problematiek krijgt bewezen effectieve traumagerichte interventies aangeboden. Allerlei 'mitsen' en 'maaren' kunnen jeugdhulpverleners verleiden tot 'of-of'-achtige uitspraken over het te volgen begeleidings- en behandeltraject van jeugdigen met trauma- en stressgerelateerde problematiek. Maar moet er niet eerst commitment en motivatie zijn? Beschikken de jeugdige en 'het systeem' over voldoende regulerende vaardigheden om traumagerichte behandeling aan te kunnen? In deze plenaire presentatie wordt besproken dat traumagerichte behandeling altijd vraagt om een 'en-en' benadering: als schaken op meerdere borden tegelijk. Rik Knipschild zal dit aan de hand van wetenschap en voorbeelden uit de praktijk illustreren.

Drs. Jessica Vervoort - Schel

Bijdrage: Trauma georiënteerde hulp bij mensen met een LVB

Jessica Vervoort - Schel is orthopedagoog- generalist en supervisor NVO. Zij is werkzaam bij Koraal en doet wetenschappelijk onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam op het vlak van Adverse Childhood Experiences (ACE's) en jeugdigen met cognitieve en adaptieve beperkingen.

In deze praktijkgerichte deelsessie onder leiding van Jessica Vervoort-Schel ligt de nadruk op psychotrauma (ACEs) in combinatie met 'Trauma Informed Care'. Wat weten we over ACE's bij jeugdigen met cognitieve en adaptieve beperkingen en hoe kan de zienswijze van Trauma Informed Care bijdragen aan de benodigde ondersteuning voor de jeugdige in zijn context én de professional?

Drs. Antoinette van de Ven

Bijdrage: Werken met psychotrauma en veerkracht in de wereld van adoptie en vluchtelingen
Antoinette van de Ven studeerde Orthopedagogiek aan de Radboud Universiteit Nijmegen en werkt vanuit haar praktijk in Nuenen als orthopedagoog en GZ-psycholoog in nauwe samenwerking met collega Praktijk-Stapsgewijs (ambulante begeleiding) en Praktijk Leerkracht (diagnostiek) alsook met Omnia Jeugdzorg te Eindhoven (specialist in cultuursensitief werken).

Wat weten we van preventie en van behandelinterventies wanneer het gaat om het werken met psychotrauma bij adoptiekinderen of vluchtelingen? Antoinette van de Ven gaat in haar praktijkgerichte deelsessie in op de vraag hoe psychotrauma vanuit een gezin systemische insteek te behandelen in samenwerking met school. Factoren als de kwaliteit van gezinsrelaties, regulatievaardigheden en het mentaliserend vermogen spelen een belangrijke rol. Waar te beginnen?

Drs. Ard Nieuwenbroek

Bijdrage: Trauma en hechting: vriend en vijand tegelijk

Ard is contextueel therapeut, communicatietrainer en een praktijkman 'pur sang'. Hij heeft ruime expertise op het gebied van activeren van de (vaak verborgen) kracht in mensen. Daarnaast is Ard auteur en heeft inmiddels 25 boeken op zijn naam staan, die veelal over het onderwerp faalangst gaan.

Als een kind wordt getroffen door een trauma stort vaak de wereld in. Heling van het trauma is een barre ontdekkingstocht. De mate van (ont)hechting is een belangrijke factor. Vanuit contextueel perspectief spelen ouders hierbij een belangrijk rol als hulpbron voor het kind. Zelfs, of misschien wel zeker, als ze causaal verbonden zijn aan het opgelopen trauma. Loyaliteit is hierin een kernthema. Een contextuele kijk op heling staat centraal in deze deelsessie onder leiding van Ard Nieuwenbroek.

Anton Horeweg M SEN

Bijdrage: Veerkracht versterken en de rol van school

Anton is gedragspecialist (M SEN) en ruim dertig jaar leraar in het basisonderwijs. Daarnaast is hij lerarenopleider / coach en auteur van de handboeken Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs en van Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs. Deze boeken zijn verplichte literatuur bij een groot aantal lerarenopleidingen. In 2018 verscheen zijn onderwijsboek De traumasensitieve school. Anton is ook auteur van de website www.gedragsproblemenindeklas.nl Hij heeft zitting in Expertteams Project Leerkracht (NCOJ) en Kenniscentrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie (KC-KJP). Daarnaast is hij veelgevraagd spreker op scholen en congressen.

Kinderen met psychotrauma vertonen vaak opstandig, afwerend of teruggetrokken gedrag. Als je in de rol van leerkracht kunt kijken met een 'traumabril' en een lange adem hebt, kun je co-regulator zijn voor deze kinderen. In die rol kun je het kind helpen om zichzelf te leren reguleren. Hoe dit in zijn werk gaat, zal in deze deelsessie concreet worden uitgelegd.

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.